

Krátkodobá predikcia vývoja slovenskej ekonomiky v roku 2011 a v 1. štvrtroku 2012 (2. aktualizovaná a rozšírená verzia: november 2011)

Ján Haluška a kolektív
INFOSTAT Bratislava

V dokumente sú prezentované a stručne interpretované výsledky 2. aktualizácie odhadu vývoja vybraných makroekonomických ukazovateľov slovenskej ekonomiky v roku 2011, ktoré sú rozšírené o odhad ich vývoja v 1. štvrtroku 2012 (tabuľka v prílohe). Prezentované odhady zohľadňujú ich skutočný vývoj v 1.-3. štvrtroku 2011, v prípade inflácie v januári až októbri 2011. Prihliadajú tiež na najnovšie výsledky konjunkturálnych a spotrebiteľských prieskumov (KSP) v novembri tohto roka, ako aj na aktuálne prognózy vývoja v relevantnom vonkajšom ekonomickom prostredí, najmä v Nemecku a Českej republike, čo sú naši hlavní obchodní partneri¹.

Hrubý domáci produkt

Revidované údaje o tvorbe a použití reálneho HDP, ktoré sú vyjadrené už v stálych cenách roku 2005, potvrdzujú, že dynamika medziročného rastu výkonnosti slovenskej ekonomiky sa v tomto roku spomalila. Tvorba reálneho HDP sa v 1. polroku 2011

medziročne zvýšila o 3.4%², čo znamená, že rast výkonnosti hospodárstva bol oproti rovnakému obdobiu minulého roka nižší o 1.3 percentuálneho bodu (p. b.). Rast úhrnnej cenovej hladiny v ekonomike sa v 1. polroku napriek tomu zrýchľoval - kým v 1. štvrtroku bola medziročne vyššia o 1.1%, v 2. štvrtroku stúpila o 2.0%. Tvorba nominálneho HDP vzrástla v 1. polroku 2011 o 5.0% a dosiahla 33.0974 mld €.

Z revidovaných údajov zároveň vyplýva, že spomaľovanie rastu reálneho HDP nie je záležitosťou len tohto roka, ale je pokračovaním tendencie, ktorá začala už v 2. štvrtroku 2010. Primárne sa jedná o dôsledok slabnúcej dynamiky rastu agregátneho dopytu, k čomu prispieva tak domáci, ako aj vonkajší dopyt. Paralelne sa preto spomaľuje aj rast celkovej produkcie, ktorej objem vzrástol v 1. polroku tohto roka medziročne o 7.8%, čo je o 1.3 p. b. menej ako v rovnakom období minulého roka.

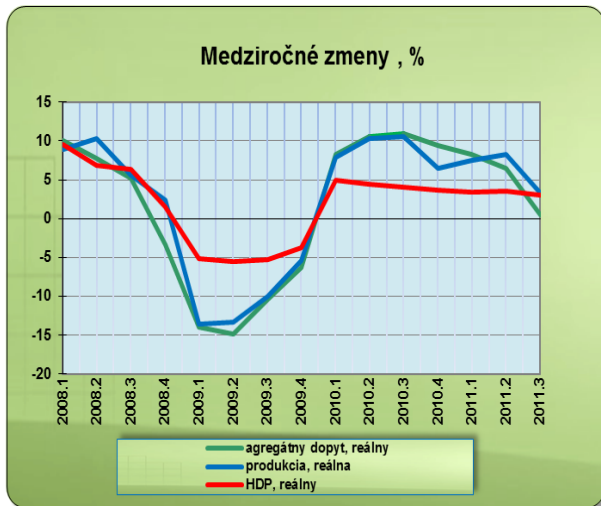
V 3. štvrtroku tohto roka stúpila tvorba reálneho HDP medziročne o 3.0%, čo znamená, že utlmovanie rastu výkonnosti ekonomiky pokračuje. Z hľadiska ďalšieho vývoja je rozhodujúca najmä tá skutočnosť, že na rozdiel od 1. polroka, kedy agregátny dopyt - ako hlavný determinant rastu výkonnosti ekonomiky - medziročne vzrástol o vyše 7%, v 3. štvrtroku sa jeho rast už takmer zastavil, keďže stúpol len o 0.5%. Príčinou bol hlavne domáci dopyt, ktorý medziročne poklesol, ale aj vonkajší dopyt, ktorého rast sa výrazne spomalil. Medziročný prírastok objemu celkového vývozu sa totiž znížil z takmer 15% v 1. polroku na 6.8% v 3. štvrtroku. Vplyvom spomalenia rastu vonkajšieho dopytu a poklesu domáceho dopytu dosiahol medziročný prírastok celkovej

¹ Dynamika rastu nemeckej ekonomiky bola v 2. a 3. štvrtroku 2011 veľmi nízka, pretože tvorba reálneho HDP stúpila na medzikvartálnej báze len o 0.3%, resp. o 0.5%. Najnovšia verzia prognózy EECF (Eastern Europe Consensus Forecast) z novembra 2011 signalizuje, že tvorba reálneho HDP v krajinách západnej Európy vzrastie v roku 2012 o 0.6%, v Českej republike o 0.9%. V obidvoch prípadoch to znamená výrazné spomalenie ekonomického rastu oproti roku 2011. Z hodnoty Ifo indikátora pre 4. štvrtrok 2011 (zostavuje ho Ifo Mníchov), ktorá klesla hlboko pod jej dlhodobý priemer, vyplýva, že svetová ekonomická klíma sa naďalej zhoršuje. K jej zhoršeniu síce prispieva aj hodnotenie súčasnej ekonomickej situácie, ale omnoho výraznejšie očakávania na nasledujúcich šesť mesiacov. Najmä kvôli zhoršeným očakávaniam pokračuje aj pokles Ifo indikátora pre krajiny západnej Európy.

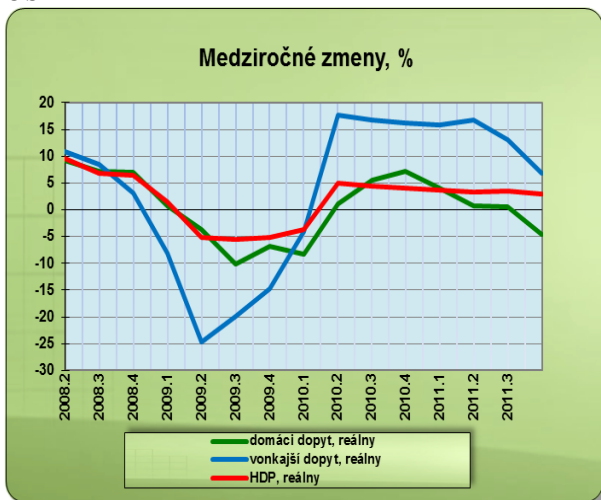
² Rovnaký medziročný prírastok tvorby reálneho HDP vyplýval aj z pôvodných údajov, ktoré boli vyjadrené v stálych cenách vypočítaných reťazným objemom k referenčnému roku 2000.

produkcie v 3. štvrtroku len 3.2%, čo je podstatne menej ako jej vzostup o 7.8% v 1. polroku tohto roka (obr. 1 a 2). Preto neprekvapuje, že objem celkového dovozu v 3. štvrtroku dokonca poklesol, avšak oproti poklesu domáceho dopytu bol miernejší (o 1.8%, resp. o 4.6%).

Obr. 1

Obr. 2

Zmena vývojovej tendencie domáceho dopytu od stagnácie v 1. polroku k poklesu v 3. štvrtroku ide hlavne na vrub tvorby hrubého kapitálu, ktorý medziročne poklesol o vyše 12%. Okrem toho sa prehĺbil pokles spotrebiteľského dopytu a kvôli konsolidácii verejných financií pokračoval pokles konečnej spotreby verejnej správy. Pokles spotrebiteľského dopytu sa prehĺbil vplyvom prehĺbenia poklesu reálnej mzdy na makroúrovni, ktorý pramenil tak zo spomalenia rastu nominálnej mzdy, ako aj z vyššej inflá-

cie. Ak napriek poklesu domáceho dopytu došlo v 3. štvrtroku k rastu tvorby reálneho HDP, znamená to, že to bol dôsledok vplyvu čistého vývozu. Rozhodujúcu časť jeho príspevku vygenerovala obchodná bilancia, ktorá tak ako v 1. a 2. štvrtroku 2011 dosiahla veľký prebytok aj v 3. štvrtroku tohto roka (viac v časti Zahraničný obchod - saldo obchodnej bilancie).

Na základe výsledkov KSP za november možno očakávať, že domáci dopyt ako celok sa bude aj v horizonte krátkodobej predikcie vyznačovať sklonom k poklesu. Vzhľadom na to, že informácie o nových objednávkach pre priemysel z relevantného vonkajšieho ekonomického prostredia signalizujú, že bude pokračovať aj spomaľovanie rastu vonkajšieho dopytu, ďalšie spomalenie až pokles rastu na medziročnej báze treba očakávať aj v prípade agregátneho dopytu. Čistý vývoz síce zostane takmer určite faktorom pôsobiacim v smere rastu výkonnosti hospodárstva, s veľkou pravdepodobnosťou však len vo 4. štvrtroku tohto roka. Aby ním zostal aj v 1. štvrtroku 2012, musela by obchodná bilancia (spolu s bilanciou služieb) dosiahnuť vyšší prebytok ako v 1. štvrtroku tohto roka, čo z dnešného pohľadu považujeme za málo pravdepodobné. Namiesto toho očakávame, že v 1. štvrtroku 2012 bude príspevok čistého vývozu k rastu reálneho HDP neutrálny, avšak nemožno vylúčiť, že bude pôsobiť opačne ako v tomto roku, teda proti rastu tvorby HDP. Preto by utlmovanie dynamiky rastu reálneho HDP malo v horizonte predikcie pokračovať.

Z aktualizovaného odhadu vyplýva, že tvorba HDP vzrastie v roku 2011 reálne o 3.0%, nominálne o 4.9% a celoročne dosiahne 69.0926 mld €. Kým v reálnom vyjadrení ide o potvrdenie odhadu spred troch mesiacov, v nominálnom vyjadrení je to oproti augustovému odhadu o 0.3 p. b. viac, pretože odhad tohtoročného rastu úhrnej cenovej hladiny v ekonomike sme zvýšili z pôvodných 1.6% na 1.9%.

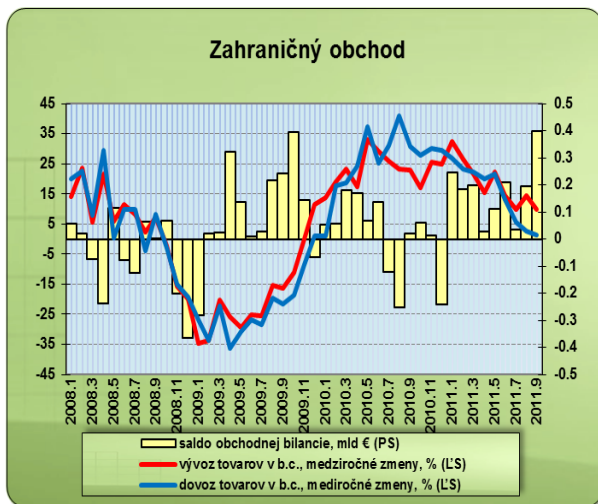
Tendencia spomaľovania rastu výkonnosti hospodárstva by mala pokračovať aj v 1. štvrtroku 2012, pričom medziročný prírastok tvorby reálneho HDP by mal dosiahnuť 1.0% a nominálneho HDP 2.2%. Riziko stag-

nácie, prípadne poklesu výkonnosti hospodárstva na začiatku budúceho roka však nie je zanedbateľné, o čom svedčí aktualizovaná verzia kvalitatívnej prognózy, ktorá je založená na vývoji predstihového indikátora (obr. 7 a 8 v prílohe).

Zahraničný obchod - saldo obchodnej bilancie

V podmienkach spomaľovania dynamiky rastu slovenskej ekonomiky i svetového hospodárstva zaznamenala obchodná bilancia vysoký prebytok aj v 3. štvrtroku tohto roka. Podľa predbežných údajov dosiahol 0.6267 mld € (3.4% HDP v b. c.), z čoho takmer dve tretiny vznikli v septembri. Kumulatívne saldo obchodnej bilancie za prvých deväť mesiacov tohto roka predstavuje 1.6052 mld €, čo je medziročne viac cca o 1.3 mld €. Dynamika medziročného rastu vývozu i dovozu tovarov sa v 3. štvrtroku výrazne spomalila, avšak výraznejší útlm rastu nastal v dovoze tovarov. Zatiaľ čo vývoz tovarov vzrástol o vyše 13%, dovoz tovarov len o necelých 6% (obr. 3).

Obr.3

Vysoké prebytky, ktoré obchodná bilancia dosahuje už tretí rok po sebe, vznikajú výlučne zásluhou produkcie nových a prevažne exportne orientovaných výrobných kapacít v automobilovom a elektrotechnickom priemysle. Výsledkom obchodu v kategórii "Dopravné zariadenia" (najmä s automobilmi) a "Spotrebné tovary" (najmä s elektronikou) boli aj v 3. štvrtroku tohto roka vysoké štrukturálne prebytky, podľa

predbežných údajov dokonca vyššie ako v rovnakom období minulého roka. K navýšeniu celkového prebytku obchodnej bilancie v 3. štvrtroku však okrem nich prispel výraznou mierou tiež nižší štrukturálny deficit v obchode s investičnými tovarmi (kategória "Investičné tovary (okrem dopravných zariadení) a ich časti a príslušenstvo"), ktorý súvisí s medziročným poklesom dovozu investičných tovarov o vyše 11%. Pokles tohto dovozu bol zrejme hlavnou príčinou vyššie spomínaného poklesu tvorby hrubého kapitálu v 3. štvrtroku tohto roka.

Štrukturálne prebytky obchodu v kategórii "Dopravné zariadenia", ktoré vznikli v jednotlivých štvrtrokoch tohto roka, sú zhruba dvakrát vyššie ako štrukturálne prebytky obchodu v kategórii "Spotrebné tovary". Zahraničný obchod s automobilmi prispieval totiž v každom štvrtroku tohto roka k obchodnej bilancii prebytkom v priemere 1.5 mld €, kým obchod s elektronikou prebytkom v priemere 0.7 mld €. Kvôli porovnaníu možno uviesť, že v roku 2008 (teda pred hospodárskou krízou) boli prebytky v obchode s automobilmi a elektronikou približne rovnaké (okolo 1 mld € každý štvrtrok).

Postupné utlmovanie medziročného rastu nových objednávok pre priemysel, ktoré bolo zaznamenané každý štvrtrok tohto roka, signalizuje, že zmierňovanie dynamiky rastu vývozu a dovozu tovarov v bežných cenách bude v horizonte krátkodobej predikcie pokračovať. Vývoz počítačových a elektronických výrobkov sa však vplyvom sezónnosti ku koncu roka pravdepodobne mierne oživí (naznačuje to rast nových objednávok v septembri 2011) a prispeje k tomu, že obchodná bilancia zostane prebytková aj vo 4. štvrtroku tohto roka. Avšak aj v prípade, že by obchodná bilancia bola vo 4. štvrtroku vyrovnaná, resp. v miernom deficite, je takmer isté, že celoročne dosiahne prebytok, ktorý bude historicky najvyšší, a teda podstatne vyšší ako sme odhadovali v auguste tohto roka. Mal by dosiahnuť 1.5-1.8 mld € (2.4% HDP v b. c.). Zároveň odhadujeme, že pokiaľ by sa v 1. štvrtroku 2012 cena ropy na svetových trhoch udržala zhruba na dnešnej úrovni (okolo 100 US

dolárov za barel ropy Brent), mohla by obchodná bilancia dosiahnuť podobný prebytok ako v 1. štvrtroku 2011, teda cca 0.5 mld € (3.1% HDP v b. c.).

Spotrebiteľské ceny

Rast úhrnnej hladiny cien na spotrebiteľskom trhu v 3. štvrtroku síce pokračoval, ale jeho dynamika sa oproti 1. polroku tohto roka viditeľne zmiernila. Súvisí to predovšetkým s cenami potravín a nealkoholických nápojov, ktoré v júni a následne aj počas 3. štvrtroku na medzimesačnej báze sústavne klesali, čím rast úhrnnej cenovej hladiny výrazne brzdili³. V dôsledku toho sa rozhodujúcim determinantom rastu úhrnnej cenovej hladiny v 3. štvrtroku stali regulované ceny súvisiace s bývaním (zvýšenie cien plynu a tepla pre domácnosti), resp. so zdravotníctvom. V septembri bol však tlak na jej rast zosilnený sezónnym nárastom cien v odbore "Vzdelávanie" (medzimesačne o 3.5%), ktorý súvisí so začiatkom nového školského roka.

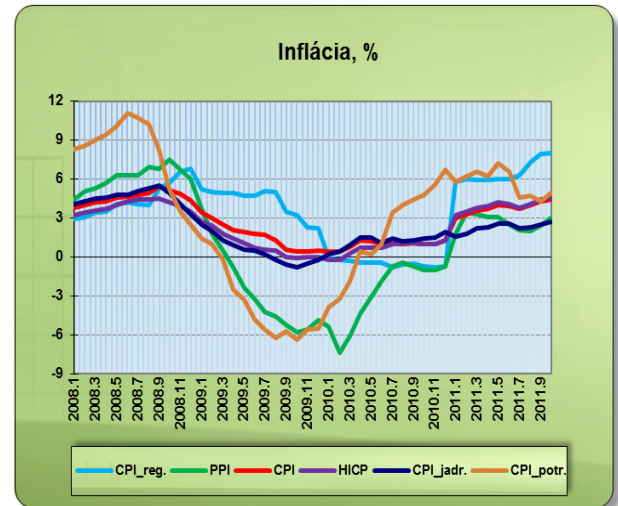
Medziročná miera celkovej inflácie sa po prechodnom poklese pod 4.0% v júni a júli tohto roka dostala v auguste opäť na 4.0% a v septembri stúpila na 4.3%. Relatívne najsilnejší vplyv na vzostup celkovej inflácie mali regulované ceny, ktoré ako celok boli v 3. štvrtroku medziročne vyššie o viac ako 7% (v priemere), kým jadrová inflácia len o 2.3% (v priemere). Pokiaľ ide o ceny potravín, ich medziročný rast v 3. štvrtroku o 4.5% (v priemere) bol podstatne nižší ako v 1. polroku tohto roka, kedy osciloval v intervale 6-7%. Na rozdiel od 1. polroka sa tým rast cien potravín výrazne priblížil k rastu úhrnnej hladiny cien na spotrebiteľskom trhu (obr. 4).

Trend mierneho rastu úhrnnej hladiny spotrebiteľských cien pokračoval aj v októbri. Oproti septembru sa jej úroveň zdvihla o 0.2%, k čomu prispeli relatívne najviac ceny odevov a obuvi, ktoré vplyvom sezón-

³ Zmiernenie dynamiky rastu cien na spotrebiteľskom trhu v 3. štvrtroku korešponduje v širšom kontexte so spomalením dynamiky medziročného rastu cien priemyselných výrobcov (vrátane cien producentov potravín), ako aj cien dovozu.

nosti stúpili o 1.4%. Spomenúť však treba aj ceny potravín a nealkoholických nápojov, ktoré po štyroch mesiacoch poklesu zaznamenali na medzimesačnej báze opäť nárast (o 0.2%). V nadväznosti na rast úhrnnej hladiny stúpila medziročná miera celkovej inflácie v októbri na 4.4%, pričom priemerná medziročná miera celkovej inflácie za prvých desať mesiacov tohto roka dosiahla 3.8%.

Obr. 4

Spomalenie dynamiky rastu úhrnnej hladiny spotrebiteľských cien v 3. štvrtroku môže signalizovať, že vplyv nákladových faktorov, podieľajúcich sa od začiatku roka dominantne na raste inflácie, bol už výraznejšie ako v 1. polroku tohto roka vyvažovaný vplyvom dopytových faktorov, ktoré tlak na jej rast naopak tlmia. Na možné zosilnenie vplyvu dopytových faktorov poukazuje najmä tá skutočnosť, že kvôli slabej kúpnej sile obyvateľstva pretrvávajú prakticky nepretržite už dva roky pokles spotrebiteľského dopytu

V širších súvislostiach je zmiernenie rastu spotrebiteľských cien dôsledkom spomalenia rastu svetovej ekonomiky, predovšetkým vplyvom dlhovej krízy v krajinách eurozóny. Aj výsledky KSP za november nasvedčujú tomu, že zmiernenie tlaku na rast spotrebiteľských cien by malo v najbližších mesiacoch pokračovať. Relatívne silný impulz pre posun úhrnnej hladiny spotrebiteľských cien smerom nahor však zrejme vzíde zo zvýšenia cien lístkov na železničiach (podľa medializovaných

informácii v priemere o 10%), ktoré platí od začiatku novembra 2011. Aj napriek uvedenému vplyvu by však vzostup inflácie nemal byť veľmi výrazný. V decembri 2011 by mala dosiahnuť 4.6%, pričom priemerná miera inflácie v tomto roku by mala dosiahnuť 3.9%. Zatiaľ čo aktualizovaný odhad priemernej inflácie je zhodný s pôvodným odhadom z augusta tohto roku, aktualizovaný odhad koncoročnej inflácie je vyšší o 0.3 p. b..

V budúcom roku by sa mal rast cien na spotrebiteľskom trhu výraznejšie spomaliť, keďže okrem vyššie spomenutých faktorov by mal jeho dynamiku tmiť aj pomalší rast cien potravín a regulovaných cien (elektriny, tepla aj plynu). Odhadujeme, že v marci 2012 budú spotrebiteľské ceny medziročne vyššie o 2.5%, pričom ich priemerný medziročný rast za január až marec 2012 by mal predstavovať 2.8%.

Nominálna a reálna mzda v hospodárstve

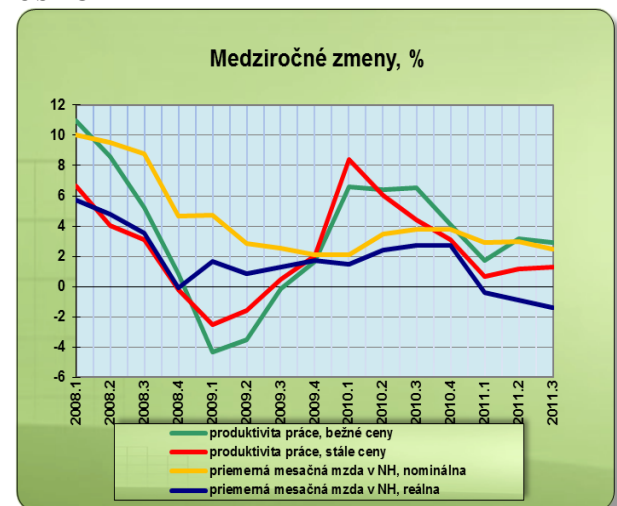
V 10 štatisticky sledovaných odvetviach ako celku sa dynamika medziročného rastu priemernej mesačnej nominálnej mzdy od začiatku roka mierne zrýchľuje. V 3. štvrťroku 2011 stúpila o 4.8% a dosiahla 753 € (v priemere). Keďže jej relatívny prírastok bol väčší ako priemerná medziročná miera inflácie (4.0%), reálna mzda na úrovni 10 odvetví ako celku stúpila o 0.8%. Zároveň sa však ukazuje, že k zrýchleniu rastu nominálnej mzdy v 3. štvrťroku už došlo - na rozdiel od 1. polroka - na úkor zamestnanosti, pretože dynamika jej medziročného rastu v 10 odvetviach ako celku sa spomalila.

K uvedenému zrýchleniu rastu nominálnej mzdy prispeli len tri z desiatich odvetví, menovite informácie a komunikácia, priemysel, doprava a skladovanie. Len v nich sa totiž rast nominálnej mzdy oproti 1. polroku tohto roka zrýchľil, pričom prvé z menovaných odvetví dosiahlo bezkonkurenčné zrýchlenie jej rastu - z 5.9% v 1. polroku na 17.2% v 3. štvrťroku. Priemerná mesačná nominálna mzda v tomto odvetví, ktorej úroveň je v našich podmienkach tiež bezkonkurenčná, dosiahla v 3. štvrťroku 1786 €, čo predstavuje 2.3 násobok priemernej

mzdy v celom hospodárstve. V priemysle, v ktorom je nominálna mzda v rámci 10 odvetví druhá najvyššia, stúpila o 4.9% a dosiahla 815 €. Jedine v týchto dvoch odvetviach bol rast nominálnej mzdy dostatočný na to, aby v 3. štvrťroku zároveň zabezpečil aj rast reálnej mzdy. Vo všetkých ostatných odvetviach, vrátane dopravy a skladovania, v ktorom sa rast nominálnej mzdy síce zrýchľil, ale vzrástla len o 2.6%, sa reálna mzda v 3. štvrťroku znížila.

Zatiaľ čo na úrovni 10 odvetví ako celku sa dynamika medziročného rastu nominálnej mzdy od začiatku roka mierne zrýchľuje, na makroúrovni sa naopak mierne utlmuje. To znamená, že úroveň priemernej mzdy na odvetvovej úrovni sa približuje k úrovni priemernej mzdy na makroúrovni, ktorá v 3. štvrťroku dosiahla 769 €. Jej medziročný prírastok sa totiž znížil z 3.0% v 1. polroku na 2.5% v 3. štvrťroku, primárne kvôli veľmi nízkemu rastu produktivity práce, ktorý v 3. štvrťroku dosiahol 2.9% v b. c., resp. 1.3% v s. c. (obr. 5), ale brzdiaci vplyv na jej rast má aj pokračujúci pokles nominálnej mzdy vo verejnej správe a obrane. Pokiaľ ide o reálnu mzdu na makroúrovni, oproti 1. polroku sa jej pokles v 3. štvrťroku prehĺbil, k čomu prispelo spomalenie rastu nominálnej mzdy a vzostup inflácie.

Obr. 5

Predpokladáme, že uvedené faktory, ktoré spomaliujú rast nominálnej mzdy na makroúrovni, budú výrazne limitovať možnosti pre jej rast aj v horizonte predikcie. Navyše, tmiaci vplyv na dynamiku jej rastu zrejme

vzide už aj z odvetvovej úrovne, teda zo súkromného sektora. Nasvedčuje tomu napríklad výrazné spomalenie dynamiky medziročného rastu nominálnej mzdy vo vybraných trhovách službách - z 5.7% v 1. polroku na 2.2% v 3. štvrťroku, ale aj v niektorých ďalších odvetviach, ktoré nie sú exportne orientované.

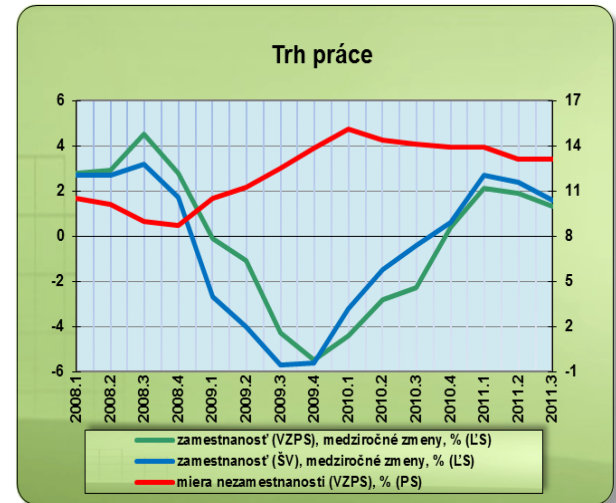
Na základe vývoja v 3. štvrťroku a uvedených predpokladov znižujeme pôvodný odhad rastu nominálnej mzdy v hospodárstve z 3.1% na 2.8%, pričom jej úroveň by mala dosiahnuť 790 € (v priemere). Vzhľadom na to, že uvedený prírastok nominálnej mzdy je nižší ako odhadovaná úroveň priemernej inflácie v tomto roku (3.9%), reálna mzda v hospodárstve sa tohto roku zníži o 1.1%. Zároveň očakávame, že v 1. štvrťroku 2012 sa nominálna mesačná mzda na makroúrovni zvýši o 2.3%, čo pri predpokladanej priemernej inflácii (2.6%) bude znamenať, že pokles reálnej mzdy na makroúrovni bude pokračovať, ale oproti roku 2011 sa zmierni⁴.

Zamestnanosť a nezamestnanosť v hospodárstve

Spomalenie dynamiky rastu hospodárstva v 3. štvrťroku utlmilo aj rast dopytu na trhu práce. Vyplýva to z medziročných relatívnych prírastkov počtu zamestnaných nielen v 10 odvetviach ako celku o 2.2%, ale aj na makroúrovni o 1.7% (v metodike štatistického výkazníctva (ŠV)), resp. o 1.3% (v metodike VZPS), ktoré sú nižšie ako v 1. polroku tohto roka (obr. 6). Hlavným dôvodom útlmu je zníženie medziročného prírastku počtu zamestnaných v priemysle (z vyše 5% v 1. polroku na 3.8% v 3. štvrťroku) a prehĺbenie medziročného poklesu zamestnanosti v stavebníctve (z -3.5% na -3.8%). Na makroúrovni to súviselo ešte aj s

pokračujúcim poklesom zamestnanosti vo verejnej správe a obrane.

Obr. 6

Spomalenie rastu zamestnanosti na odvetvovej úrovni potvrdzujú aj sezónne očistené údaje, podľa ktorých počet zamestnaných stúpil v 3. štvrťroku medzikvartálne o 1800 osôb, kým v 2. štvrťroku o 5600 osôb. Z hľadiska makroúrovne možno dokonca hovoriť o miernom poklese dopytu na práce, pretože celkový počet zamestnaných, resp. pracovníkov v sezónne očistenej podobe bol oproti 2. štvrťroku nižší cca o 12.2 tisíc osôb v metodike ŠV, resp. cca o 10.8 tisíc osôb v metodike VZPS. Intenzita znižovania nerovnováhy medzi ponukou a dopytom na trhu práce sa teda v 3. štvrťroku spomalila.

Spomalenie intenzity znižovania nerovnováhy na trhu práce vyplýva aj z vývoja počtu nezamestnaných osôb. Podľa metodiky VZPS dosiahol ich počet v 3. štvrťroku 357.8 tisíc osôb (v priemere), čo znamená, že sa medziročne znížil cca o 25 tisíc osôb. V porovnaní s ich medziročným poklesom v 1. a 2. štvrťroku tohto roka je to však úbytok zhruba o 5 tisíc osôb menší. Táto zmena mala dopad aj na mieru nezamestnanosti. Jej pokles sa totiž zastavil - v 2. a 3. štvrťroku stagnovala na 13.1%.

Trh práce bude v horizonte predikcie vystavený s veľkou pravdepodobnosťou ešte väčšiemu spomaleniu dynamiky rastu hospodárstva ako v 1.-3. štvrťroku tohto roka, a preto treba očakávať, že sa situácia na ňom bude postupne zhoršovať. Zmierňovanie

⁴ Z medializovaných výsledkov prieskumu firmy PwC vyplýva, že vybrané firmy zatiaľ pripúšťajú pokračovať v roku 2012 s približne rovnakým zvyšovaním plátov ako v tomto roku. Prieskum, ktorého sa zúčastnilo 268 spoločností z 15 sektorov, napríklad z automobilového, elektrotechnického, bankovníctva, poisťovníctva, obchodu a distribúcie, sa týkal 447 pracovných pozícií.

nerovnováhy na trhu práce sa môže nielen zastaviť, ale v budúcom roku sa nerovnováha na ňom môže znovu prehĺbiť. Nasvedčujú tomu viaceré signály - popri pokračujúcom poklese zamestnanosti vo verejnej správe a obrane ide o spomalenie rastu zamestnanosti v súkromnom sektore (hlavne v priemysle) zaznamenané v 3. štvrťroku, od júna opätovne sa zvyšujúci počet evidovaných nezamestnaných na úradoch práce⁵, znižujúci sa počet osôb schopných nájsť si prácu v zahraničí a novembrové výsledky KSP. Z nich vyplýva, že v rámci súkromného sektora možno v najbližšom období očakávať rast zamestnanosti len v obchode, kým v priemysle, stavebníctve a službách je pravdepodobnejší jej pokles. Zároveň viaceré firmy avizujú prepúšťanie, pričom najmä malým firmám hrozí zánik⁶.

VZPS) vzrásť na 13.9%, teda na úroveň, na ktorej bola v 1. štvrťroku 2011.

Napriek uvedenému je takmer isté, že základné ukazovatele o vývoji na trhu práce v tomto roku budú z celoročného hľadiska omnoho priaznivejšie ako v minulom roku. Celková zamestnanosť totiž po dvoch rokoch poklesu vzrastie, počet nezamestnaných osôb i miera nezamestnanosti sa naopak zníži. Podľa aktualizovaného odhadu by mala byť celková zamestnanosť medziročne vyššia o 1.8% (podľa ŠV), resp. o 1.4% (podľa VZPS). V dôsledku toho by mala miera nezamestnanosti na medziročnej báze klesnúť o 1 p. b. a dosiahnuť 13.4% (v priemere), pričom vo 4. štvrťroku tohto roka by mala vzrásť na 13.6%. Pokiaľ ide o priemerný počet nezamestnaných (podľa VZPS), oproti minulému roku by sa mal znížiť zhruba o 25 tisíc osôb, čo je úbytok, ktorý sme odhadovali aj v auguste tohto roku. Vzhľadom na to, že v 1. štvrťroku 2012 by mala zamestnanosť na medziročnej báze stagnovať (zhodne podľa obidvoch metód), mala by miera nezamestnanosti (podľa

⁵ Podľa údajov ÚPSVaR sa počet evidovaných nezamestnaných zvýšil z cca 380 tisíc osôb ku koncu mája na cca 390 tisíc osôb ku koncu októbra 2011. Kým v máji to bolo medziročne viac o 5 tisíc osôb, v októbri už o vyše 15 tisíc osôb.

⁶ Slovenské elektrárne plánujú do konca roka prepustiť takmer 150 zamestnancov, spoločnosť FlexMedical Slovakia plánuje do polovice budúceho roka presunúť svoju výrobu do Rumunska (250-500 zamestnancov).

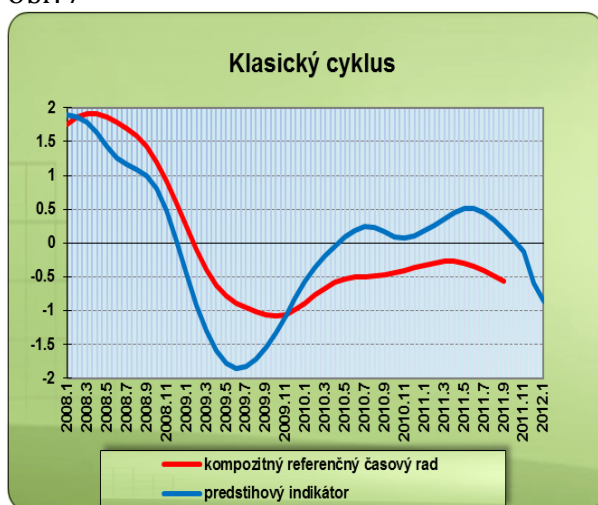
Kvalitatívna prognóza výkonnosti hospodárstva na báze aktualizácie predstihového indikátora

Predstihový indikátor je nástroj, ktorý sa v trhových ekonomikách využíva pri krátkodobých prognózach hospodárskeho cyklu. Ide o kompozitný indikátor zložený z časových radov tých ukazovateľov, ktoré vykazujú štatisticky významný časový predstih pred kľúčovými ukazovateľmi makroekonomického vývoja ekonomiky. Kľúčové ukazovatele krátkodobého vývoja ekonomiky sú agregované v kompozitnom indikátore, ktorý je reprezentovaný tzv. kompozitným referenčným časovým radom.

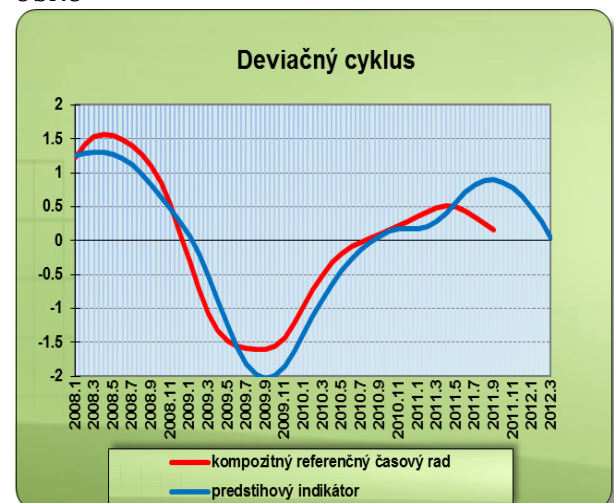
INFOSTAT skúma hospodársky cyklus simultánne z dvoch hľadísk - klasický cyklus, zobrazujúci fluktuáciu vývoja ekonomiky prostredníctvom absolútnych zmien ekonomických veličín (významný hlavne v období hospodárskych kríz) a deviačný cyklus, ilustrujúci fluktuáciu vývoja ekonomických veličín okolo vlastného dlhodobého trendu (relevantný hlavne v časoch dlhodobého hospodárskeho rastu).

Signály o možnom spomalení dynamiky rastu slovenskej ekonomiky, ktoré vyplývali z predstihového indikátora v auguste 2011, sa v 3. štvrťroku potvrdili. Hoci podmienky pre predvídanie potenciálnych bodov obratu v ekonomike pomocou predstihového indikátora sú v dôsledku prehlbovania dlhovej krízy v eurozóne čoraz komplikovanejšie, modrá krivka na obr. 7 a 8 vykazuje po aktualizácii omnoho prudší pokles ako pred tromi mesiacmi. Jej priebeh teda nasvedčuje tomu, že rast slovenskej ekonomiky sa v najbližšom období môže zastaviť, avšak začiatkom budúceho roka sa nedá vylúčiť ani návrat ekonomickej recesie.

Obr. 7

Obr.8

**Aktualizovaná prognóza vývoja vybraných ukazovateľov na rok 2011
a prognóza na 1. štvrťrok 2012**

Ukazovateľ	1. - 3. štvrťrok 2011		Prognóza - INFOSTAT			
	absolútne	index 1.-3.Q 2011 1.-3.Q 2010	rok 2011		1. štvrťrok 2012	
			absolútne	Index 2011 2010	absolútne	index 1.Q 2012 1.Q 2011
Hrubý domáci produkt (mld €) ¹⁾	51.3836	103.3	69.0926	103.0	16.2230	101.0
Výberové zisťovanie pracovných síl pracujúci (tis. osôb)	2 351.4	101.8	2 351.0	101.4	2 332.0	100.0
miera nezamestnanosti (%) ²⁾	13.4	x	13.4	X	13.8	x
počet nezamestnaných (tis. osôb)	363.3	92.5	365.1	93.8	376.2	100.2
Priemerný počet zamestnaných osôb v hospodárstve (tis. osôb)	2 192.1	102.2	2 191.2	101.8	2 185.6	100.0
Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva (€)	765	102.8	790	102.8	763	102.3
Index reálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva	x	99.1	x	98.9	x	99.6
Miera inflácie (%)						
posledný mesiac obdobia	x	4.3 ³⁾	x	4.6 ⁴⁾	x	2.5 ⁵⁾
v priemere za obdobie	x	3.7 ⁶⁾	x	3.9 ⁷⁾	x	2.8 ⁸⁾

¹⁾ metóda ESNÚ 95; predbežné údaje, absolútne hodnoty sú v b.c., indexy sú v s.c. roku 2005

²⁾ v stĺpcoch prognóza INFOSTAT na rok 2011 a 1. štvrťrok 2012 je miera nezamestnanosti

³⁾ v septembri 2011 oproti septembru 2010

⁴⁾ v decembri 2011 oproti decembru 2010

⁵⁾ v marci 2012 oproti marcu 2011

⁶⁾ v priemere za 1. - 3. štvrťrok 2011 oproti 1. - 3. štvrťroku 2010

⁷⁾ v priemere za rok 2011 oproti roku 2010

⁸⁾ v priemere za 1. štvrťrok 2012 oproti 1. štvrťroku 2011